

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Renata Gąsior

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 21 lipca 2021 r. w Warszawie

sprawy M. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego oraz wysokość emerytury

na skutek odwołania M. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 17 kwietnia 2020 roku, znak: (...) (...)z dnia 20 kwietnia 2020 r. znak: (...) z dnia 2 czerwca 2020 r. znak: (...)(...) oraz z dnia 4 czerwca 2020 r. znak: (...)

1. umarza odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 17 kwietnia 2020 roku, znak: (...) (...) oraz z dnia 20 kwietnia 2020 r. znak: (...) w zakresie w jakim decyzje te zmienione zostały decyzjami z dnia 2 czerwca 2020 r. znak: (...)(...)oraz z dnia 4 czerwca 2020 r. znak: (...)

2. oddala odwołania w pozostałym zakresie.

SSO Renata Gąsior

UZASADNIENIE

M. L. 9 czerwca 2020 r. za pośrednictwem organu rentowego złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

(...) Oddział w W. z 17 kwietnia 2020 r. znak sprawy: (...)(...)i od decyzji z 20 kwietnia 2020 r. znak: (...). Odwołująca zarzuciła powyższym decyzjom:

- 1) niezgodność stanowiska ZUS ze zgromadzonym materiałem dowodowym w formie świadectw pracy z zakładów pracy, zatrudniających odwołującą w brany pod uwagę okresie co do wysokości wynagrodzenia;
- 2) zaniżenie wysokości emerytury;
- 3) nieuwzględnienie okresu od 15 lutego 1996 r. do 22 marca 1996 r. do ustalenia kapitału początkowego.

Mając powyższe na uwadze, M. L. wniosła o zmianę skarżonych decyzji i uznanie wysokości jej zarobków wykazanych w świadectwach pracy przyjętych do ustalenia kapitału początkowego, a tym samym ponowne obliczenie wysokości emerytury na podstawie prawidłowych danych oraz o uwzględnienie okresu od 15 lutego 1996 r. do 22 marca 1996 r. do ustalenia wartości kapitału początkowego.

Odwołująca wskazała, że do obliczania wysokości kapitału początkowego organ rentowy uwzględnił okresy jej zatrudnienia w latach 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1995, 1996, 1997 i 1998, jednak przyjął wynagrodzenie odwołującej

w wysokości innej niż wynikająca z przedłożonych przez ubezpieczoną dokumentów. Niezgodność dotyczy przede wszystkim zarobków w latach 1984-1988 w Przedsiębiorstwie Handlu zagranicznego (...) oraz Polskiej Agencji Artystycznej (...), gdzie wg świadectw pracy już samo wynagrodzenie zasadnicze odwołującej było kilkukrotnie wyższe niż przyjęte przez organ rentowy. Ponadto odwołująca podniosła, że w okresie od 15 lutego do 22 marca 1996 r. przebywała w szpitalu po wypadku komunikacyjnym i otrzymywała wówczas wynagrodzenie, o czym ZUS z pewnością posiada informacje (odwołanie k.3-5 a.s.).

W odpowiedzi z 29 czerwca 2020 r. na powyższe odwołanie **organ rentowy** wniósł o umorzenie postępowania na podstawie art. 477⁽¹³⁾ k.p.c. w zakresie, w jakim roszczenie zostało zaspokojone przez decyzję z 2 czerwca 2020 r. znak: (...) (...) i z 4 czerwca 2020 r. znak: (...) oraz o oddalenie odwołania w pozostałym zakresie na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c., także w przypadku rozszerzenia odwołania o wskazane decyzje. Organ rentowy podniósł, że w decyzjach z 2 czerwca 2020 r. (znak: (...) (...)) i z 4 czerwca 2020 r. (znak: (...)) uwzględnił do wyliczenia kapitału początkowego okres pobierania przez odwołującą zasiłku chorobowego, tj. 15 lutego – 22 marca 1996 r. jako okres nieskładkowy. ZUS wskazał, że za podstawę wymiaru składek odwołującej w okresie od 15 października 1984 r. do 31 sierpnia 1986 r. (tj. podczas zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Handlu Zagranicznego (...) związku Spółdzielni (...) w W.) przyjęto wynagrodzenie wynikające z przedłożonych list płac, zaś w okresie od 1 września 1986r. do 31 maja 1991r. (tj. podczas zatrudnienia w Polskiej Agencji Artystycznej (...) w W.) przyjęto wynagrodzenie z zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 15 lutego 2016 r. Organ rentowy wskazał, że nie przyjęto wysokości wynagrodzeń wskazanych w świadectwach pracy od ww. pracodawców, bowiem potwierdzono w nich jedynie składniki płacy na dzień zakończenia pracy (odpowiedź na odwołanie k. 15 a.s.).

W dniu 10 lipca 2020 r. M. L. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z 2 czerwca 2020 r. znak sprawy: (...) (...) i od decyzji z 4 czerwca 2020 r. znak: (...) Odwołująca postawiła skarżonym decyzjom zarzuty tożsame jak w odwołaniu od decyzji z 17 i 20 kwietnia 2020 r. Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie podtrzymał swoje stanowisko wyrażone w piśmie z 29 czerwca 2020r. (odwołanie k.2-3 akt VII U 895/20, odpowiedź na odwołanie k. 18 a.s., zarządzenie z 2.11.2020r. k.19 akt VII U 895/20).

W piśmie procesowym z 29 lipca 2020 r. odwołująca wniosła o umorzenie postępowania wobec decyzji organu rentowego z 2 czerwca 2020 r. znak: (...) (...) i podtrzymała odwołanie w zakresie decyzji z 4 czerwca 2020 r. znak: (...) wnosząc o ponowne obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego z uwzględnieniem wysokości wynagrodzenia wskazanego w świadectwie pracy z Polskiej Agencji Artystycznej (...) – 1.424.800,00 zł, tj. za rok 1986: 5.699.200,00 zł, za rok 1987: 17.097.600,00 zł, za rok 1988: 14.248.000,00 zł (pismo odwołującej z 29.07.2020 r. k. 21 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. L. urodziła się (...)

W okresie od 15 października 1984r. do 31 sierpnia 1986r. odwołująca była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Handlu Zagranicznego (...) w W..

W umowie o pracę określono wynagrodzenie w wysokości 4.600,00 zł miesięcznie, następnie 17 stycznia 1985 r. podniesiono je do kwoty 5.400,00 zł, a w dniu zakończenia pracy wynagrodzenie wynosiło 12.000,00 zł plus dodatek za znajomość j. niemieckiego – 540 zł (umowa o pracę z 11.10.1984 r. k. 27 a.k.p., świadectwo pracy z 13.08.1986 r. k. 29 a.k.p., dekret z 17.01.1985r. k. 35 a.k.p.).

M. L. w okresie od 1 września 1986r. do 31 maja 1991 r. była zatrudniona w Polskiej Agencji Artystycznej (...) w W. na stanowisku handlowca. W dniu rozwiązania umowy o pracę otrzymywała wynagrodzenie w wysokości 1.340.000,00

zł plus dodatek za staż pracy w wysokości 84.800,00 zł, tj. łącznie 1.424.800,00 zł (świadcstwo pracy z 31 maja 1991 r. k. 55 a.k.p.).

Odwołująca korzystała z urlopu wychowawczego w okresach od 1 czerwca 1985 r. do 31 sierpnia 1986 r. i od 3 listopada 1988 r. do 31 maja 1991 r. (świadcstwo pracy z 13.08.1986 r. k. 31 a.k.p., świadcstwo pracy z 31 maja 1991 r. k. 55 a.k.p.).

Decyzją z 14 kwietnia 2015 r. znak: (...) (...) ustalono wysokość kapitału początkowego odwołującej na dzień 1 stycznia 1999 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ubezpieczonej obliczono jako średnią arytmetyczną stosunku podstawy wymiaru składek do przeciętnego wynagrodzenia za rok kalendarzowy w zakresie dotyczącym lat 1984-1998. Wyniósł on 48,94%. Za podstawę wymiaru przyjęto kwotę 597,50 zł, obliczoną jako iloczyn wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 48,94% i kwoty bazowej określonej w ustawie 1220,89. Przyjęto okresy składkowe: 6 lat, 2 miesiące i 25 dni (74 miesiące) i okresy nieskładkowe: 6 lat (72 miesiące) okresu sprawowania opieki nad dziećmi, tj. łącznie 12 lat, 2 miesiące i 25 dni. Organ obliczył współczynnik proporcjonalny do wieku i okresu składkowego i nieskładkowego – 55,31%, używając do obliczeń udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonej. Kapitał początkowy ustalony na 1 stycznia 1999 r. wyniósł 49.131,72 zł. Przy wydaniu powyższej decyzji, organ rentowy nie uwzględnił okresu od 15 lutego do 22 marca 1996 r. z uwagi na brak podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne. W dniu 14 kwietnia 2015 r. organ rentowy dokonał ponownego przeliczenia kapitału początkowego, z uwagi na omyłkę rachunkową przy obliczaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru, który przyjęto w wysokości 60,74%. Wartość kapitału początkowego wyniosła 52.810,12 zł (decyzja o ustaleniu kapitału początkowego z 14.04.2015r. k. 109 a.k.p., decyzja o ponownym ustaleniu kapitału początkowego k. 123 a.k.p.).

Do obliczenia kapitału początkowego przyjęto wynagrodzenie odwołującej w Przedsiębiorstwie Handlu Zagranicznego (...) w W. na podstawie nadesłanych przez Archiwum Centrum (...) Spółka z o.o. list płac odwołującej za lata 1984-1986. Ww. pracodawca składał deklaracje bezimiennie, podając liczbę zatrudnionych pracowników ogółem bez imiennego wykazu osób ubezpieczonych i informacji o składnikach ich wynagrodzenia. Przyjęte przez organ rentowy zarobki odwołującej wynoszą: za 1984 r. – 18.215 zł, za 1985 r. – 46.426 zł, za 1986 r. – 21.600 zł, za 1987 r. – 84.000 zł, za 1988 r. – 90.600 zł, za 1995 r. – 11.386,70 zł, za 1996 r. – 9.390,40 zł, za 1997 r. – 7.275,84 zł, za 1998 r. – 8.566,53 zł (listy płac k. 37-42 a.k.p., obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego k. 113, 121 a.k.p.).

W dniu 8 marca 2016r. odwołująca wniosła o ponowne ustalenie kapitału początkowego, z uwzględnieniem okresu studiów. Ponadto, odwołująca złożyła druk Rp-7 – zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu w Polskiej Agencji Artystycznej (...) w W. z 15 lutego 2016 r., w którym wskazano łączne kwoty wynagrodzenia – przychodu – świadczeń pieniężnych – uposażenia: za 1986 r. – 52.960 zł, za 1987 r. – 271.934 zł, za 1988 r. – 307.233 zł, za 1989 r. – 184.500 zł, za 1991 r. – 1.424.800 zł (zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k.143 a.k.p.). Na skutek uwzględnienia przedstawionego wynagrodzenia odwołującej w (...) obliczono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego – 74,44%. Przyjęto zarobki odwołującej: za 1984 r. – 18.215 zł, za 1985 r. – 46.426 zł, za 1986 r. – 52.960 zł, za 1987 r. – 271.934 zł, za 1988 r. – 307.233 zł, za 1995 r. – 11.386,70 zł, za 1996 r. – 9.390,40 zł, za 1997 r. – 7.275,84 zł, za 1998 r. – 8.566,53 zł (obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego k.175 a.k.p.).

W dniu 27 lipca 2016 r. organ rentowy wydał decyzję o ustaleniu kapitału początkowego. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 908,83 zł, ustaloną w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 74,44% przez kwotę 1.220,89 zł, tj. kwotę bazową ustawie o emeryturach i rentach z FUS, okresy składkowe: 6 lat, 2 miesiące i 25 dni (74 miesiące) i okresy nieskładkowe: 1 rok, 9 miesięcy i 21 dni oraz 6 lat okresu sprawowania opieki nad dziećmi (łącznie 7 lat, 9 miesięcy i 21 dni). Organ obliczył współczynnik proporcjonalny do wieku i okresu składkowego i nieskładkowego – 59,25%, używając do obliczeń udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonej, wynoszący łącznie 14 lat, 0 miesięcy i 16 dni (decyzja z 27 lipca 2016r. k.169 a.k.p.).

W dniu 12 marca 2020r. M. L. złożyła wniosek o przyznanie emerytury (wniosek k. 1-6 a.r.). **Skarżoną decyzją z 17 kwietnia 2020 r.** znak: (...) (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. ponownie ustalił kapitał początkowy M. L. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 908,83 zł, ustaloną w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 74,44% przez kwotę 1.220,89 zł, tj. kwotę bazową ustawie o emeryturach i rentach z FUS, okresy składkowe: 6 lat, 2 miesiące i 25 dni (74 miesiące) i okresy nieskładkowe: 1 rok, 9 miesięcy i 21 dni oraz 6 lat okresu sprawowania opieki nad dziećmi (łącznie 7 lat, 9 miesięcy i 21 dni). Organ obliczył współczynnik proporcjonalny do wieku i okresu składkowego i nieskładkowego – 59,25%, używając do obliczeń udowodnionych okresów składkowych i nieskładkowych ubezpieczonej (14 lat, 16 dni). Kapitał początkowy ustalony na 1 stycznia 1999 r. wyniósł 68.671,13 zł. Przy wydaniu powyższej decyzji, organ rentowy nie uwzględnił okresu od 15 lutego do 22 marca 1996 r. z uwagi na brak podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne (decyzja z 17.04.2020 r. k. 185 a.k.p.).

Na podstawie ww. decyzji, **20 kwietnia 2020 r. organ rentowy wydał skarżoną decyzję znak:** (...), w której przyznał M. L. emeryturę od 16 kwietnia 2020 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Emerytura z funduszu ubezpieczeń społecznych wyniosła 1.583,25 zł i została obliczona jako iloraz sumy kwoty składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (109.700,01 zł) i kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (304.319,43 zł) przez średnie dalsze trwanie życia (261,50 miesięcy). Łącznie z emeryturą z FUS odwołującej przyznano okresową emeryturę kapitałową w wysokości 206,06 zł. Obie emerytury wyniosły razem 1789,31 zł brutto (decyzja z 20.04.2020 r. k. 9 a.r.).

W dniu **2 czerwca 2020 r.** organ rentowy wydał decyzję znak: (...) -2014 Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., w której ponownie ustalił kapitał początkowy M. L. na dzień 1 stycznia 1999 r., uwzględniając okres pobierania zasiłku chorobowego w dniach 15 lutego – 22 marca 1996 r. – w decyzji wskazano, że okres nieskładkowy ubezpieczonej wyniósł 1 rok, 10 miesięcy i 28 dni i 6 lat sprawowania opieki nad dziećmi, tj. łącznie 7 lat, 10 miesięcy i 28 dni – 94 miesiące. Kapitał początkowy obliczono na kwotę 68.898,94 zł (decyzja z 17.04.2020 r. k. 185 a.k.p.).

Wskutek wydania decyzji z 2 czerwca 2020 r., 4 czerwca 2020 r. organ rentowy wydał decyzję w przedmiocie przeliczenia emerytury z FUS i okresowej emerytury kapitałowej. Emerytura z funduszu ubezpieczeń społecznych wyniosła 1.587,08 zł i została obliczona jako iloraz sumy kwoty składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji (109.691,66 zł) i kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego (305.328,95 zł) przez średnie dalsze trwanie życia (261,50 miesięcy). Łącznie z emeryturą z FUS odwołującej przyznano okresową emeryturę kapitałową w wysokości 206,06 zł. Obie emerytury wyniosły razem 1.793,14 zł brutto (decyzja z 4.06.2020 r. k. 19 a.r.).

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie ww. dowodów, mając na uwadze, że nie był on sporny między stronami niniejszego postępowania. Dowodów z dokumentów żadna ze stron nie kwestionowała, a Sąd z urzędu nie znalazł podstaw do tego, aby odmówić im wiarygodności i mocy dowodowej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c. Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Analizując treść złożonych przez strony i zgromadzonych w aktach rentowych dokumentów, Sąd uznał, że okoliczności faktyczne nie były w sprawie sporne. Spór nie dotyczył faktów, lecz prawa. Ponadto strony nie wnosiły o przeprowadzenie rozprawy. W tych okolicznościach Sąd na podstawie art. 148¹ § 1 k.p.c. uznał, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, co w konsekwencji pozwoliło na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym.

Odwołania M. L. w zakresie, w jakim skarżone decyzje

z 17 i 20 kwietnia 2020 r. zostały zmienione decyzjami z 2 i 4 czerwca 2020 r. należało umorzyć, zaś w pozostałym zakresie odwołania nie zasługiwały na uwzględnienie. W toku postępowania odwołująca podnosiła dwie kwestie sporne: wysokość wynagrodzenia z lat 1994-1988, przyjętego do obliczenia kapitału początkowego i nieuwzględnienie do okresów nieskładkowych okresu, kiedy przebywała w szpitalu po wypadku komunikacyjnym w dniach 15 lutego – 22 marca 1996 r.

Sąd miał na uwadze, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział

w W. decyzją z 2 czerwca 2020 r., znak: (...) (...) dokonał ponownego przeliczenia kapitału początkowego dla M. L., wskutek czego 4 czerwca 2020 r. w decyzji znak: (...) przeliczono należną odwołującej emeryturę z FUS. W przedmiotowych decyzjach ZUS uwzględnił część roszczenia odwołującej, tj. doliczył do okresu nieskładkowego okres od 15 lutego do 22 marca 1996 r. wysokość świadczenia (emerytury z FUS i okresowej emerytury kapitałowej) odwołującej wyniosła 1.793,14 zł, a tym samym jest wyższa niż przyznane w decyzji z 20 kwietnia 2020 r. w wysokości 1.789,31zł.

Zgodnie z art. 477¹³ § 1 k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji lub wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności zaskarżonego orzeczenia przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd – przez wydanie decyzji lub orzeczenia uwzględniającego w całości lub w części żądanie strony – powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji lub orzeczenia nie ma wpływu na bieg sprawy.

W orzecznictwie wskazuje się, że powyższy przepis ma jednoznaczne brzmienie, z którego nie da się wyprowadzić wniosku, że chodzi w nim wyłącznie

o zmianę przez organ rentowy zaskarżonej decyzji w drodze wydania decyzji zmieniającej. Zmiana ta może nastąpić przez wydanie – stosownie do okoliczności danej sprawy – każdej decyzji, byleby tylko jej skutkiem było uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25.01.2012 r., II UK 225/11). Wskazana w art. 477¹³ k.p.c. „zmiana zaskarżonej decyzji” nie musi polegać na wydaniu nowej decyzji zmieniającej zaskarżoną, ale na wydaniu takiej decyzji, której skutkiem jest uwzględnienie w całości lub w części żądania strony objętego przedmiotem zaskarżonej decyzji. Nie będzie to więc jedynie wprost decyzja zmieniająca, lecz również decyzja anulująca decyzję wcześniejszą, byleby wynikało z niej, że rozstrzyga o przedmiocie tej wcześniejszej decyzji i to zgodnie z żądaniem odwołania (por. orzeczenia: Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 27.02.2013 r., III AUa 910/12, z 24.06.2015 r., III AUa 246/15 oraz Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 5.09.2013 r., III AUa 1432/12).

Powyżej opisana sytuacja miała miejsce w przypadku wydania decyzji

z 2 czerwca 2020 r., znak: (...) (...) na mocy której Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. dokonał ponownego przeliczenia kapitału początkowego odwołującej, uwzględniając w niej okres nieskładkowy dni od 15 lutego do 22 marca 1996 r. Niewątpliwie więc organ rentowy uwzględnił część żądania odwołującej, dlatego też w tym zakresie należało umorzyć postępowanie, o czym Sąd orzekł na podstawie art. 477⁽¹³⁾ § 1 k.p.c. w pkt 1 wyroku.

W pozostałym zakresie odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie. W tym zakresie spór koncentrował się wokół wysokości wynagrodzenia M. L. podczas zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Handlu zagranicznego (...) oraz Polskiej Agencji Artystycznej (...). Odwołująca zakwestionowała decyzję ZUS w zakresie, w jakim organ rentowy podczas ustalania wysokości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. oparł się na liście płac i druku Rp-7, nie zaś na kwocie przedstawionej w świadectwach pracy.

Kapitał początkowy, zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 53 – dalej jako „ustawa emerytalna”) ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ww. ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w

miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3). W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3). Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesięcy tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (art. 174 ust. 3b).

Regulacje określające dowody dopuszczalne przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011 r. nr 237, poz. 1412). Zgodnie z § 21 ww. rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Z kolei zgodnie z § 22 ust. 1 rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

- 1) legitymacja ubezpieczeniowa;
- 2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom. Według art. 473 § 1 k.p.c. w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przed sądem przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu z zeznań świadków i z przesłuchania stron. Ten wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007 r. I UK 111/07). Oznacza to, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być wprawdzie udawdnianie wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, jednakże zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego z

9.01.1998 r. II UKN 440/97 i z 4.07.2007 r. I UK 36/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30.10.2013 r., III AUa 269/13).

Mimo braku ograniczeń dowodowych w postępowaniu przed sądami ubezpieczeń społecznych nie można zapominać, że wysokość zarobków stanowiących podstawę wyliczenia składki na ubezpieczenia społeczne nie może być ustalana w sposób hipotetyczny, przybliżony, oparty jedynie na domniemaniu czy też uprawdopodobnieniu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 20.06.2007 r., III AUa 482/07, Apel. - W-wa 2008, nr 1; wyrok Sądu Najwyższego z 4.07.2007 r., I UK 36/07, LEX nr 390123; wyrok Sądu Najwyższego z 4.09.2013 r., II UK 315/12, LEX nr 1375196; wyroki Sądu Apelacyjnego w Lublinie: z 14.08.2012 r., III AUa 322/12, LEX nr 1213861; z 4.10.2012 r., III AUa 305/12, LEX nr 1223273; z 19.12.2012 r., III AUa 1009/12, LEX nr 1237287; wyroki Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z 5.10.2012 r., III AUa 565/12, LEX nr 1223165 i z 22.01.2013r., III AUa 1244/12, LEX nr 1280044; wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 21.08.2013 r., III AUa 459/13, LEX nr 1363361). Zadaniem Sądu w sprawach o wysokość emerytury, a także kapitału początkowego jest więc dokładne ustalenie wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w danym okresie. Zarobki za poszczególne miesiące i wybrane lata kalendarzowe muszą być wykazane w sposób niebudzący wątpliwości, w ściśle określonej kwotowo wysokości. Dodatkowo regułą jest, że podstawę wymiaru świadczenia stanowią te przychody, których dotyczy obowiązek opłacania składki (nie jest to jednak reguła bezwzględna). Jak stwierdził Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 18 października 2007r. (III AUa 970/07, Apel. - W-wa 2008, nr 1), przy ustalaniu, czy istnieje/istniał obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględniane w podstawie wymiaru.

W przedmiotowym postępowaniu bezsporne było, że w okresie od 15 października 1984r. do 31 sierpnia 1986 r. odwołująca była zatrudniona

w Przedsiębiorstwie Handlu Zagranicznego (...) w W., a w okresie

od 1 września 1986 r. do 31 maja 1991 r. – w Polskiej Agencji Artystycznej (...) w W.. Sporne było jedynie wynagrodzenie odwołującej.

Regułą postępowania cywilnego jest okoliczność, że ciężar udowodnienia faktu (w tym przypadku wady decyzji ZUS co do wyliczenia wysokości kapitału początkowego i emerytury) – zgodnie z art. 6 k.c. – spoczywa na ubezpieczonym – jako osobie wywodzącej z tego faktu skutki prawne. Wspomniany wyżej art. 6 k.c. wyraża dwie ogólne reguły: pierwszą – generalnie wymagającą udowodnienia powołanego przez stronę faktu, powodującego powstanie określonych skutków prawnych, oraz drugą regułą, która sytuuje ciężar dowodu danego faktu po stronie osoby, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Pierwsza „zasada obowiązku udowodnienia powoływanego faktu” jest w istocie nieunikniona ze względów racjonalnych, ponieważ odmienna regulacja powodowałaby powstanie niedopuszczalnej łatwości wywodzenia skutków prawnych z prostego powołania się na fakt bez potrzeby jego udowodnienia. Natomiast druga stanowi „ogólną zasadę rozkładu ciężaru dowodu”, od której wyjątki wskazywać mogą niektóre przepisy szczególne. Z pierwszej reguły, wyrażonej w art. 6 k.c., wynika, że samo przyznanie faktu przez drugą stronę ewentualnego sporu nie może stanowić wystarczającego dowodu istnienia danego faktu, który musi być zawsze ponadto potwierdzony całokształtem materiału dowodowego lub innymi poznanymi już okolicznościami. Wyrazem tego jest regulacja art. 229 k.p.c. wymagającego, aby przyznanie faktu przez drugą stronę nie budziło wątpliwości, co wymaga właśnie uwzględnienia innych okoliczności. Druga, wskazana w art. 6 k.c. „ogólna zasada rozkładu ciężaru dowodu”, jest regułą w znaczeniu materialnym, wskazującą, kto poniesie skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, natomiast przepis

art. 232 k.p.c. wskazuje, kto ponosi ciężar dowodu w znaczeniu formalnym:

„kto powinien przedstawiać dowody” (wyrok Sądu Najwyższego z 17.02.2006 r., V CSK 129/05, Lex nr 200947; oraz wyrok Sądu Najwyższego z 8.03.2010 r., II PK 260/09, OSNP 201 1, nr 17-18, poz. 226).

Niezależnie od powyższego wskazać należy, iż przepis art. 6 k.c. wskazuje tylko podmiot zobowiązany do udowodnienia faktu, natomiast ocena, czy wywiązał się on w istocie z tego obowiązku, „nie należy już do materii objętej dyspozycją art. 6 k.c., a stanowi aspekt mieszczący się już w domenie przepisów procesowych” (tak wyrok Sądu Najwyższego z 8.11.2005 roku, I CK 178/05, 1.ex nr (...)). Ponadto w związku z późn. zm. Kodeksu postępowania cywilnego

wprowadzonymi ustawą z dnia 1 marca 1996 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 189), polegającymi między innymi na skreśleniu art. 3 § 2, zmianie treści art. 316 § 1, art. 6 i art. 232 k.p.c., także w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada kontradiktoryjności, zgodnie z którą strony są zobowiązane do wskazywania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne, stając się dysponentem postępowania, a Sąd orzekający jest uwolniony od odpowiedzialności za rezultat postępowania dowodowego.

Zgodnie z wyżej wspomnianą zasadą kontradiktoryjności ciężar dowodu spoczywa na stronach postępowania cywilnego. To one, a nie sąd są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Rozkład ciężaru dowodu ma istotne znaczenie w toku całego postępowania, a nie tylko w fazie wyrokowania; nie jest on uzależniony od pozycji, jaką strona zajmuje w procesie cywilnym (wyrok Sądu Najwyższego z 3.10.1969 r., II PR 313/69, OSNC 1970, Nr 9, poz. 147). W ocenie Sądu odwołująca nie sprostала obowiązkowi określonymu w art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c., albowiem podnoszone przez nią argumenty co do wadliwości decyzji ZUS nie znalazły potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Zdaniem Sądu prawidłowo w skarżonych decyzjach organ rentowy do wyliczenia wysokości kapitału początkowego odwołującej oparł się na liście płac przedstawionej przez Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego (...) w W., a także na druku Rp-7, tj. zaświadczeniu o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z Polskiej Agencji Artystycznej (...). Przedstawione przez odwołującą świadectwa pracy od ww. pracodawców nie wskazują bowiem precyzyjnie wynagrodzenia otrzymywanego w poszczególnych latach zatrudnienia, a zatem niedopuszczalne jest, aby na ich podstawie podważyć treść dokumentów w postaci list płac i zaświadczenia o zatrudnieniu

i wynagrodzeniu. Sąd Okręgowy podzielił argumentację organu rentowego, który wskazał, że kwota wynagrodzenia wskazana w świadectwie pracy jest jedynie kwotą wynagrodzenia obowiązującego w dniu zakończenia stosunku pracy. W szczególności należało dostrzec, że kwota wskazana w świadectwie pracy wydanym przez (...) jako wynagrodzenie odwołującej została wyszczególniona w zaświadczeniu o zatrudnieniu i zarobkach odwołującej, jednak nie jako kwota wynagrodzenia zasadniczego, lecz jako jednorazowa odprawa w związku z rozwiązaniem stosunku pracy.

Wysokości wynagrodzenia wskazana w liście płac z (...) ani w druku Rp-7 z (...) nie podważa również przedłożona przez odwołującą legitymacja ubezpieczeniowa. Wynika z niej bowiem jedynie fakt podlegania przez M. L. ubezpieczeniom społecznym, co nie było sporne. W dokumencie tym nie wypełniono jednak rubryki dotyczącej wynagrodzenia odwołującej u ww. pracodawców.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w punkcie 2 wyroku oddalił odwołania M. L. na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

SSO Renata Gąsior